

BODA SÁNDOR, a Csongrád Megyei Népi Ellenőrzési Bizottság elnökhelyettese

— Ezt az ügyet, a szóbeszédet az én nyakamba, illetve Kalmár József szegedi neb-elnökére akarta varrni Kakuszi László, a megyei neb-elnök. Még decemberben egy apparátusi értekezleten kijelentettem, erkölcsileg a felelősség áthárítása. Különben is, nekem hivatalból semmi közöm a vizsgálathoz. Egyszer jöttem hozzá a népi ellenőrök és elmondták, Kardos János, a Tisza Volán igazgatója akadályozza munkájukat. Én csak ekkor szereztem tudomást az egész ellenőrzésről. Felhívtam Kardost, miért gördít akadályokat, ő ezt letagadta. Azt mondta, csak tájékozik és nem tart be. Az események persze úgy peregetek, mint egy vadnyugati filmben. Konfliktus konfliktust követett. Elnököm egy reggel azt mondta, hogy Kalmárral együtt menjünk ki a Volán vállalat igazgatójához, üljünk le és beszéljünk vele. Kalmár kerek-perec megtagadta ezt a lépést, azzal az indokkal, hogy ő már volt kint. Én sem villamosoztam a vállalathoz, hiszen, mint előlőrában szoltam, nem ismerem a folyamatot. Úgy tudom, a Volán igazgatója első sorban azt kifogásolta, hogy az egyik népi ellenőr elfoglalt a vállalattal szemben. Én ekkor felhívtam és közöltem, az illető helyett két másik ellenőrt állítunk be. Végül ő javasolta, hogy maradjon és nem kifogásolja szereplését. Aztán következett egy tanácskozás Kakuszi, Kardos és Kalmár részvételével, oda engem nem hívtak meg. Én megkérdeztem a főnökömtől, hogy miért nem vehetem részt a megbeszélésen. Kiderült, a Volán vezetője nem hajlandó velem tárgyalni. Az én szereplésemnek semmi köze ahhoz, hogy a vizsgálat miképp folytatódott. Mégis, hivatali főnököm, Kakuszi László azért tett felelőssé, mert szerinte, ha személyesen felkeresem a Volán igazgatóját, akkor nem áll elő a váltságos helyzet. Erre több tanúm is van, hiszen apparátusi értekezleten mondta el. Még egyszer megismételtem, amit már korábban mondtam, erkölcsileg tartom a felelősség áthárítását, és ebben a kérdésben nem vagyok hajlandó az osztózásra. Még az elmúlt év végén, decemberben, a megyei neb-ülésen előkerült ismét a téma. Majd megdöbbenem, hogy ezen a testületi tanácskozáson ismételtlen megerősítették Kardos Jánossal együtt, aki közel 30 esztendeje a megyei neb tagja, hogy az én közreműködésem erkölcsileg, és a felelősség engem meg Kalmár Józsefet terhel. Visszakérdeztem, miért nem indokolják meg ezt az állítást?

— *Mi volt erre a válasz?*

— Kardos János azt állította, hogy a népi ellenőrök elmondása alapján én azt mondtam, ő akadályozza a vizsgálatot. Másik kifogás az volt ellenem, miért csak telefonon beszéltem az igazgatóval, s miért nem személyesen? A neb-ülésen az egyik testületi tag a védelmemre kelt, Kardos és Kakuszi részéről személyeskedésnek tartotta az ügyet. Kérte, ne folytassák ezt a veszekedést, hanem gyorsan fejezzék be a vizsgálatot.

KALMÁR JÓZSEF, a Szegedi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke.

(Mielőtt elkezdtek volna a beszélgetést a két neb-vezetővel, Kakuszi Lászlóval közöltem szándékomat. Ő semmiféle akadályt nem gördített az elé, hogy beosztottai nyilatkozzanak. Mégis, Kalmár József csak hosszabb rábeszélés után vállalta, hogy a nyilatkozata megjelenhessen.)

— Fajsúlyos közérdekű bejelentést hozott be a Tisza Volán egyik dolgozója a neb-hez. A panasz elolvasása után megkerestem Kakuszi Lászlót, azért szoltam neki, mivel tudtam, hogy Kardos János a megyei neb tagja. Eppen ezért kértem tőle tanácsot, hogy ebben az esetben mi a teendő. Azt javasolta, ugyanúgy járjak el, mint más esetben, a közérdekű bejelentések vizsgálatánál. Korrekte volt. A panaszügyi csoport elé terjesztettem a témát, és döntöttünk, saját hatáskörben vizsgáljuk a bejelentést. Vályi László népi ellenőrt kértem fel a vezetésre. A program alapján hat népi ellenőr bevonásával október 24-én megindult a vizsgálat. Munkatársaim előre bejelentkeztek a megbízott igazgatónál. Élő Elemérnél, ugyanis Kardos János augusztustól november 1-ig szabadságon, illetve beteg volt. Az indulásnál az ellenőrök leültek a vállalat vezetőivel, s megbeszélték a feladatokat. Zavartalanul folyt a vizsgálat mind-

Egy neb-vizsgálat és környéke

Kinek higgyen az olvasó?

Az elmúlt hetekben botrányra kerekedett a Volán-ügy. Mint a Délmagyarország írásából köztudott, egy közérdekű bejelentés alapján — hogy mérleghamisítást követtek el a közlekedési cég vezetői — indult népi ellenőri vizsgálat Szegeden. Am az ellenőrzéssel egy időben a kulisszák mögött olyan hírek szivárogtak ki, hogy valaki vagy egy érdekes csoport a vizsgálatot le akarja állítani. Arról is beszéltek, hogy emiatt a neb vezetői között ellentét alakult ki. Megpróbáltam e kényes témát tisztázni, ezért nyilatkozatot kértem az illetékesektől.

addig, amíg Kardos János a betegszabadságról vissza nem jött. Amikor ő a hivatalában megjelent, a népi ellenőroket leállította azzal a kifogással, amíg Kakuszi Lászlóval nem tisztázza a vizsgálat körülményeit, ne tegyenek semmit. Ez teljesen szabálytalan neki, mint neb-tagnak tudnia kell, hiszen munkatársaim a szegedi neb és nem a megyei szervezet megbízólevelével voltak ott. A helyszíni munka után még hat közérdekű bejelentés érkezett, részben a megyei neb-hez. Kakuszi László ezeket mind átadta nekünk. Amikor először akadályozták munkájukban az ellenőroket, azonnal bejöttek és engem kerestek. Mivel nem voltam a hivatalomban, elmentek a megyei neb-hez. Boda Sándor elnökhelyettes volt bent. Ezt követően Kakuszi László hivatott. Kardos János is ott volt, aki elmondta kifogásait, kérte, az év végi munkákra tekintettel tegyék át a vizsgálatot 1989-re, hiszen ez a történet a múlt év végén kezdődött. Szó volt arról is, hogy Kardos az egyik ellenőrt nem szívesen látja vállalatánál. Kakuszi László Bodát és engem arra kért, hogy menjünk ki Kardoshoz, és ott tisztázzuk a nézeteltéréseket.

— *Minek kellett volna Önöknek kimenniük?*

— Ezt ma sem tudom. De mégis, a vizsgálat vezetőjével, Boda nélkül kimentünk és ott az igazgató ismét megkért, halasszuk el a vizsgálatot, és a kifogásokat is elmondta az egyik szakértőnk ellen. Én is felajánlottam más személyeket, mire ő azt mondta, maradjon az eredeti ellenőr. Ekkor felhívtam a figyelmet az 1977. évi 1-es törvényre, ami a közérdekű bejelentések intézéséről szól, ami kimondja, nincs lehetőségem arra, hogy egy bejelentés vizsgálatát elodázzam. Megkérdeztem, vajon ezek után a rendelkezésünkre áll-e vagy sem? Azt válaszolta, igen, és kérte, részletezzem kívánságainkat. Élő Elemérnek utasítást adott, hogy milyen dokumentumokat mutasson meg. A vizsgálat tehát folytatódott, a nehezítő körülmények ellenére is és addig tartott, míg egy reggel, november 17-én Temesvári, a Volán egyik vezetője így fogadta munkatársaimat: „Mi az, maguk még itt vannak, hiszen a vizsgálá-

tot leállították.” Ugyanis az történt, hogy ezt megelőzően főnököm megbeszélésre hívott a vizsgálat vezetőivel, aki elmondta, hogy ezt a munkát a jelenlegi szakértőgárdával nem tudjuk befejezni. Javasolta, a nemzetközi fuvarozást és a mérleg tételes vizsgálatát 1989-re halasszuk el.

— *Ön szerint miért aggódott a főnöke?*

— Mert Kardos János többször is megkereste azzal a céllal, hogy lehetne meghíúsítani az ellenőrzést. Az igazgató arra hivatkozott, munkatársaim nem szakértők, illetve ennek ellentmond az a nyilatkozata, hogy túlzottan ismerik a Volán belső életét. Szerintem zaklatta főnökömet, akit sikerült megnyernie, hogy célszerűbb egy speciális vizsgálat. Azt hiszem, ez az elhárítási kísérlet azért erősödött, mert bár a Volán többszörösen kiváló, kitüntetett cég, de az igazgató érezhette, hogy a bejelentés mögött igazság húzódik, és ha kiderül, rontja a hírnevét.

— *Hogyan folytatódott tovább az események?*

— Egy reggel Kakuszi László megkeresett a hivatalomban, hivatkozott korábbi beszélgetésekre, és kíváncsi volt, milyen mélységű lesz a vizsgálat. Mondta, a nemzetközi fuvarozást szűrőpróbaszerűen térképezzük föl. E megállapodás után felhívtam a Volánnál a vizsgálat vezetőjét és kértem, jöjjenek be, mert a nemzetközi fuvarozást később csináljuk. Így a mérleg és az utóbbi téma felmérése erre az évre maradt. Egy-két tájékoztató adatot azonban kértünk, így született meg a jelentés.

— *A neb elmarasztalta a Volán vállalatot?*

— Mivel a mérleget tételesen nem néztük, hamisításról nem beszélhettünk. Azonban az elkövetett több szabálytalanság, fizetési követelés elengedése, követelés regisztrálásának hiánya miatt a szegedi neb a mérleg valóságát megkérdőjelezi.

— *Milyen intézkedéseket javasoltak?*

— Még ebben az évben célvizsgálatot kell tartani a nemzetközi fuvarozás és a mérleg területén a Közlekedési, Építési és Hírközlési Minisztériummal együttműködve. Kezdemé-

nyezzük a minisztériumnál, hogy alapítsák meg a Volánnál a belső ellenőrzés által feltárt hiányosságok felszámolása érdekében miért nem hoztak intézkedéseket. Javasoljuk, a jövőben a prémiumtáblát a tényleges árbevételhez kössék. Kezdeményezzük a vállalat igazgatójánál; szabályozza a külföldi kamionok javításának körülményeit, és ennek végrehajtását ellenőriztesse. Ajánljuk a vezetésnek, hogy a dolgozók jövedelemalkulását folyamatosan figyelje. A nemzetközi fuvarozásnál az elszámolás és az ellenőrzés zárt rendszerét biztosítsák. A vállalat mielőbb hajtja be kintlévő követeléseit.

— *Kérem, egy mondattal válaszoljon, végül is Önt Kakuszi László akadályozta-e munkájában?*

— Nehéz erre mit mondani, nem tudom elkülöníteni, illetve megállapítani, hogy főnököm mennyire került Kardos János befolyása alá. De az igazgató egyértelműen akadályozta a munkánkat, ugyanakkor megérttem Kakuszi László nehéz helyzetét, hiszen Kardos a megyei neb tagja.

KAKUSZI LÁSZLÓTÓL is kértem interjút, aki nem tért ki a nyilatkozat elől, csak az volt a feltétele, hogy lássa előbb a beosztottjaival készült beszélgetés anyagát, és utána rendelkezésemre áll.

— A Délmagyarország november 23-i számában megjelent levelemben nem kívántam szakmai részletekbe bocsátkozni, untatva azzal az olvasót, mégis, most azzal kezdem, hogy egy bejelentésre indított vizsgálatot — akár névvel, akár név nélküli bejelentés — leállítani nem lehet, mert a bejelentő árgus szemekkel figyeli, mi lesz a bejelentése sorsa. Ezt mi, szakmabeliek tapasztalatból tudjuk. Ezért a munkát rendkívül körültekintően, nagy objektivitással kell irányítani. Érzésekre, indulatokra nem lehet egyetlen megállapítást sem alapozni, vagy azzal körülbástyázni. Minden vizsgálatnak van tanulsága, amit nem „kulisszák mögött”, hanem arra hivatott fórumon, elnöki értekezleten, neb-ülésen, munkamegbeszélés stb. keretében értékelünk. Ez esetben sem volt több, legfeljebb a szubjektív érzések eluralkodtak; hit-

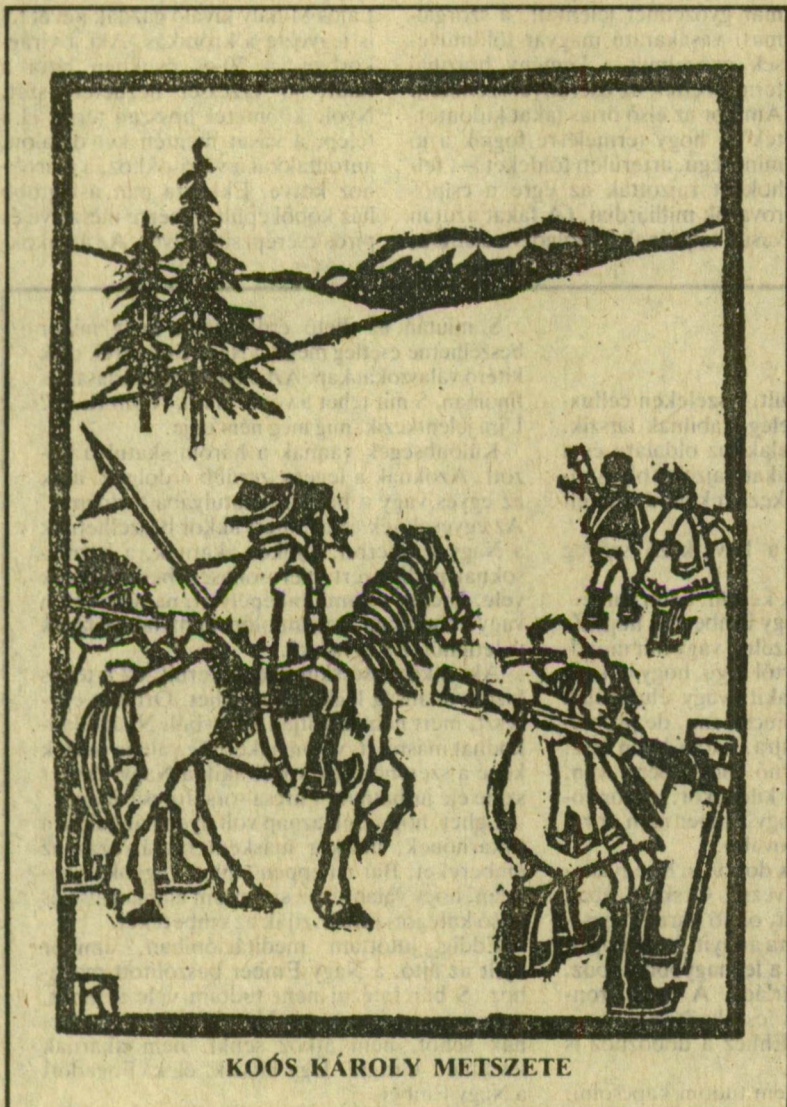
tek, nem hittek? Az értékelésről nem volt más szó, mint arról, hogy Kardos János panasza előtt kb. két héttel egy másik szegedi nagyvállalat igazgatója is megkeresett, panaszkodott — ahol Szeged város vizsgált. Kérésre Kalmár leült az igazgatóval, és tisztázták a felmerült aggályokat. Ezen részt vett Boda Sándor is.

— Itt sem kértem Kardos János előttem ismeretlen másodszori panaszára különösebbet, mint az előző esetben. Végül is én ültettem le a két embert, a beszélgetésbe be sem avatkoztam. Itt értesültem Kardos János észrevételéről, a vizsgálat egy-két helytelen módszeréről. (Például egyéni útlevelek bekérése, a vizsgálat esetleges csúsztatásának igénye.) Kalmár és Kardos e megbeszélésen megegyeztek. Ezt követően Kardos János hozzám nem fordult panasszal, vagy a vizsgálat halasztása ügyében. Ellenben úgy, ahogy Kalmár József visszaemlékezik, Vályi László vizsgáló vezető javasolta: elég munciójuk van a nemzetközi fuvarozási tevékenységgel kapcsolatban arról, hogy belső szabályzatukat nem tartják be. Sok a szabálytalanság, de ez az ellenőrzés a jelenlegi létszámmal és társadalmi alapon (összefoglaló jelentés 3. oldal) nem végezhető el, így halassza a városi neb 1989-re. Itt merült fel a Tisza Volán felügyeleti szervének bevonása is.

A városi neb-ülésen korrekt jelentést vitattak, minősítették a bejelentésből a megalapozott és megalapozatlan állításokat. Elfogadták a népi ellenőrök javaslatát, amelyet Kalmár József helyesen összegez. A vitában és összefoglalóban tisztázódtak a félreértések, többek között a mérleg valóságára, a prémium jogossága stb. E vizsgálat körül — az a véleményem —, a sok közreműködő, többek között személy is, zavart kelthetett, ebből eredően félreértések keletkeztek. E félreértésekből több volt az elviselhetetlennél, például módszerbeli hiba elforgatásig feltételezése, a szűrőpróba-szerűen kiválasztott harminc tasak átvizsgálásának elegendő bizonyítékként való elfogadása, későbbi vizsgálat előrejelzése stb. Ez mindenképpen tanulság, amelyet le kell vonni. Viszont a helyszíni ellenőrzésre ennek nem lett volna szabad negatív hatással lenni. A neb-ülés által elhatározott célvizsgálatra való felkészülés során ezeket a tapasztalatokat is hasznosítani szükséges. Remélem, a tanulságokat mindenki levonja, és a nemzetközi áruszállítás vizsgálatát zökkenők nélkül bonyolítják le.

A szerkesztőség részéről a neb vezetői között kialakult vitát e nyilatkozatok közreadásával befejeztünk tekintjük.

HALÁSZ MIKLÓS

KOÓS KÁROLY METSZETE

KIEGÉSZÍTÉS KAKUSZI LÁSZLÓ VÉLEMÉNYÉHEZ

Amikor már nyomdában volt a Volán-vizsgálattal kapcsolatos anyagunk, a megyei neb-elnök pótlólagosan kiegészítést küldött előzőleg adott véleményéhez. Mivel közléséhez ragaszkodott, utólag külön tudjuk közreadni e szöveget, amely a következő:

„Utaltom kell a Volán vizsgálatával kapcsolatosan az egész 'ügyet' elindító Hallottam, hogy... című glosszára, amely a Délmagyarország 1988. november 21-i számában jelent meg. Ebben szerepel: '... közérdekű bejelentést kaptak a népi ellenőrök... elkövettek-e a Tisza Volánnál olyan mérleghamisítást, amely lehetővé tette, hogy egyes vezetők több százezer forintot prémiumot vegyenek fel, ... a Csongrád Megyei Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke szóbeli utasítással, indoklás nélkül leállította a vizsgálatot.'

Nos e nagy port felkavaró, indulatokat felszabadító, az ügygel más írásokban is foglalkozó kitétel kell megjegyezni, hogy a vizsgálatot összegző népi ellenőri jelentésben a mérleghamisítás, vagy mérlegcsalás szó nem szerepel, és a témát vitató szegedi városi neb-ülésen jelenlévő népi ellenőrök maguk is hangsúlyozták, hogy mérleghamisítás gyanúját sem említették, ez a szó részükre el sem hangzott. Ami az idézett részben említett vizsgálatleállítást illeti, arról szó esett a városi neb-ülésen a délután 2 órai szünetet követően, amikor a városi neb-elnök még mindig csak a vizsgálati témakörben adott válaszokat összegezte. Ekkor mondta el — de már sem a Délmagyarország, sem a rádió, sem a Népszabadság eseményről tudósító munkatársa nem volt jelen —, hogy senki sem állította le a népi ellenőri vizsgálatot, ez ügyben félreértések történtek a szervezeten belül, illetve a népi ellenőrök között.

Igy azután eseménytudósítások jelentek meg a neb-ülésről, az ott elhangzottak figyelembevétele nélkül.”

A pótlólagosan küldött kiegészítésről megkértük Kalmár József, városi neb-elnök véleményét is, hiszen Kakuszi László is a többi nyilatkozat ismeretében fejtette ki álláspontját. Eszerint:

1. A mérlegcsalás, mérleghamisítás szó valóban nem szerepel a városi neb-vizsgálat anyagában, de a mérleg valóságát megkérdőjelezzük. A mérleghamisítás minősítést azért nem alkalmaztuk, mert a mérleg tételes vizsgálatát nem végezték el, mivel csak a bejelentésben foglaltakat ellenőrizték, ami viszont csak a mérleg egy kis hányadára vonatkozott.

2. Az említett városi neb-ülésen, amelyről Kakuszi László szerint délután már távoztak az újságírók, a megyei neb-elnök sem vett részt. Kalmár József nyilatkozata szerint, ő az ülésen emlékezte szerint nem jelentett ki olyasmit, hogy a vizsgálatot senki sem állította le.